

چالشهای پرستاران و بیماران سخت درمان در مسائل حقوقی و قوانین ایران (حضانت، ارث، طلاق، بیمه، وصیت)

دکتر سعادتیان مهر

حضانة به معنای حق یا تکلیف در نگهداری و سرپرستی کودک است

حضانة از منظر قانون

حضانة طفل بر اساس قانون مدنی و قانون حمایت خانواده برای پسر و دختر تا هفت سالگی با مادر است.

حضانة فرزند از هفت سالگی تا سن بلوغ با پدر است دختر تا نه سالگی و پسر تا پانزده سالگی بعد از سن بلوغ خود فرزند تعیین می کند که با چه شخصی زندگی کند و از حضانة خارج می گردد

«بعد از هفت سالگی در صورت حدوث اختلاف حضانة طفل با رعایت مصلحت کودک به تشخیص دادگاه است.

شرایط سلب حضانة فرزند

هرگاه در اثر عدم مواظبت یا انحطاط اخلاقی پدر یا مادری که طفل تحت حضانة او است صحت جسمانی و یا تربیت اخلاقی طفل در معرض خطر باشد، محکمه می تواند به تقاضای اقربای طفل یا به تقاضای قیم او یا به تقاضای دادستان هر تصمیمی را که برای حضانة طفل مقتضی بداند، اتخاذ کند.

مواردی که بر اساس آن دادگاه و یا به درخواست احدی از والدین امکان سلب حضانت را دارد

- ۱) اعتیاد زیان آور به الکل، مواد مخدر و قمار.
- ۲) اشتهار به فساد اخلاقی و فحشا.
- ۳) ابتلا به بیماری های روانی با تشخیص پزشکی قانونی.
- ۴) سوءاستفاده از طفل یا اجبار او به ورود در مشاغل
ضد اخلاقی مانند فساد و فحشا، تکدی گری و قاچاق.
- ۵) تکرار ضرب و جرح خارج از حد متعارف.

بنابراین در صورت اثبات این موارد امکان سلب حضانت طفل از احدی از والدین با تشخیص دادگاه میباشد

هزینه نگهداری طفل پس از تعیین حضانت با کیست؟

هزینه نگهداری یا همان نفقه بر عهده پدر فرزند یا ولی است، مگر اینکه بین طرفین توافقی دیگر شده باشد و هزینه به عهده مادر قرار داده شده باشد.

پس از فوت یک یا هر دوی والدین حضانت با چه کسی خواهد بود؟

در صورت فوت یکی از ابویین، حضانت کودک (صغیر یا محجور) با والدی که زنده است خواهد بود؛ هرچند متوفی پدر طفل بوده و برای او قیم معین کرده باشد. مثلاً با فوت پدر، حضانت طفل با مادر است؛ نه پدر بزرگ طفل.

حضانت فرزندان که پدرشان فوت شده با مادر آنهاست؛ مگر آنکه دادگاه به تقاضای ولی قهری یا دادستان، اعطای حضانت به مادر را خلاف مصلحت فرزند تشخیص دهد.

در صورتی که پدر و مادر هر دو فوت کرده باشند، حضانت با جد پدری و پس از آن با سایر خویشاوندان طفل بر مبنای ترتیبات ارث است

مطابق ماده ۱۱۷۳ قانون مدنی نیز در معرض خطر قرار گرفتن صحت جسمانی طفل، از عواملی است که دادگاه را وادار به تصمیم گرفتن و تجدیدنظر در وضع حضانت او میکند

بنابراین اگر با بیماری مسری سرپرست، صحت جسمانی طفل در معرض خطر قرار بگیرد؛ بدین نحو که بیماری به طفل سرایت کرده و موجب اضرار او شود حق حضانت ساقط میشود

قانون در این مورد بین والدین و سایر کسانی که حضانت طفل را بر عهده میگیرند، تفاوتی قائل نشده است

ارث

بعد از اینکه شخصی فوت میکند ممکن است ماترکی (مال و اموالی) داشته باشد که وراثت شخص بعد از گرفتن گواهی انحصار وراثت میتوانند آن ماترک را بین خود تقسیم کنند. به این ماترک که به وراثت میرسد ارث میگویند.

طبقات ارث

طبقه اول: پدر، مادر، فرزندان، نوادگان و فرزندان آنها.
طبقه دوم: پدربزرگ، مادربزرگ، برادر و خواهر و فرزندان آنها.
طبقه سوم: عمه، عمو، خاله، دایی و فرزندان آنها.
اگر طبقه اول وجود داشته باشد، طبقات دوم و سوم ارثی نخواهند برد.
مثلا در صورتیکه متوفی فرزند داشته باشد، برادر و خواهر و یا عمو، ارث نمیبرند

مهر و موم ترکه

پس از آنکه یک نفر فوت می نماید، اولین اقدامی که برای جلوگیری از حیف و میل احتمالی و افراط و تفریط، در مورد ترکه متوفی متصور است، مهر و موم ترکه می باشد.

مهر و موم ترکه گاهی با درخواست اشخاص، صورت می پذیرد و گاهی بدون درخواست اشخاص.

اشخاصی که می توانند درخواست مهر و موم ترکه کنند

- ۱- هر کدام از ورثه و یا وکیل آنها
- ۲- فردی که وصیت به نفع او شده است.
- ۳- طلبکاران متوفی، که سند رسمی برای طلب خود داشته باشند.

ارث فرزندان از پدر و مادر

اگر پدر یا مادری فوت کند و غیر از فرزندان، وارث دیگری در طبقه اول ارث نداشته باشد، چنانچه همه دختر باشند و یا همه پسر باشند، تمام اموال بین آنها به طور مساوی تقسیم میگردد و اگر دختر و پسر با هم باشند اموال طوری تقسیم میشود که سهم هر پسر دو برابر هر دختر باشد و در این حکم فرقی نمیکند که متوفی زن (مادر) باشد یا مرد (پدر)

زن چه اموالی را به ارث میبرد؟

زن به عنوان همسر متوفی، یک چهارم (اگر همسرش فرزند نداشته باشد) یا یک هشتم (اگر همسرش فرزند داشته باشد) از اموال مرد را به ارث میبرد. این که چه مالی را می‌تواند به ارث ببرد بسیار مهم است، زیرا که در مقدار سهم زن موثر است. در گذشته یعنی قبل از بهمن ۸۷ زن فقط از اموال منقول (مانند خودرو و حساب بانکی) و دوم از ساختمان (اعیان) و درختان ارث می‌برد، یعنی هیچ حقی از اموال غیرمنقول که همان زمین است برای زن در نظر گرفته نشده بود.

اما این رأی پس از ۷۰ سال تغییر کرد و بدین صورت شد که زن در صورت فرزنددار بودن مرد، یک هشتم از عین اموال منقول و یک هشتم از قیمت اموال غیرمنقول اعم از عرصه و اعیان را ارث می‌برد.

در صورتی که مرد هیچ فرزندی نداشته باشد سهم زن یک چهارم از همه اموال است. پس باید بعد از مرگ شوهر علاوه بر اموال منقول که تقسیم می‌شود، اموال غیرمنقول قیمت گذاری شده و یک چهارم یا یک هشتم از این قیمت به زن داده شود.

راه های طلاق از طرف زن بر اساس قانون مدنی کدامند ؟

۱- طلاق توافقی

در طلاق توافقی نیازی به داوری نیست.

توافق و تراضی زوجین در طلاق توافقی باعث می گردد تا بر خلاف بسیاری از پرونده های طلاقی که در پی درخواست طلاق از طرف زوجه ، تشکیل شده اند ؛ زای صادره از دادگاه بدوی مستند نهایی اجرای صیغه طلاق در دفتر ثبت رسمی قرار گیرد . و پرونده به دادگاه تجدید نظر استان و دیوان عالی کشور (بواسط عدم تجدید نظرخواهی یا فرجام خواهی زوجین) ارسال نگردد.

در طلاق توافقی ،طرفین شرایط و موارد ضروری در مورد امور مالی (مانند مهریه ، نفقه ، اجرت المثل و...) را تعیین و در مورد حضانت اطفال نیز توافقاتی را انجام می دهند.

درخواست طلاق از طرف زن به علت عسر و حرج

عسر و حرج به تعریف قانون مدنی ، عبارت است از ((به وجود آمدن وضعیتی که ادامه زندگی را برای زوجه با مشقت همراه ساخته و تحمل آن مشکل باشد.))

ویژگی خاص طلاق عسر و حرجی آن است که چنانچه درخواست طلاق از طرف زن به استناد عسر و حرج ، مطرح و دادگاه خانواده ، با احراز عسر و حرج زوجه در زندگی مشترک ، حکم بر طلاق صادر نماید ، حقوق مالی زوجه محفوظ است و به نظر می رسد اینکه بعضاً دادگاه ها اجبار می نماید که زن قسمتی از مهریه ولو مقدار جزئی از آن را به زوج ببخشد و صدور حکم طلاق را به این بذل و بخشش منوط می نمایند ، صحیح نیست.

درخواست طلاق از طرف زن به استناد غیبت زوج

در واقع چنانچه مرد به مدت چهار سال تمام غایب مفقود الاثر باشد (یعنی هیچ خبری از او نباشد) زن می تواند درخواست طلاق به استناد مفقود الاثر بودن او را مطرح نماید.

دادگاه خانواده در قبال این دادخواست طلاق ، تشریفاتى مانند نشر آگهی در روزنامه ها را به انجام رسانده و پس از گذشتن مدتی ، حکم طلاق صادر می نماید.

پس از طلاق و در فرض مراجعت و پیدا شدن مرد ، هیچ حقی برای او متصور نیست. مگر اینکه قبل از انقضای عده (یعنی مدت زمانی که تا انقضای آن زنی که عقد نکاح او منحل شده است نمی تواند شوهر نماید) باشد که در این فرض برای زوج ، حق رجوع باقی است.

درخواست طلاق از طرف زن به جهت نپرداختن نفقه

نفقه یکی از حقوق مالی زن بر شوهر در عقد نکاح دائم است. بنابراین تکلیف شوهر بر دادن نفقه مانند سایر قواعد و احکام حقوقی می بایست دارای ضمانت اجرای حقوقی باشد.

پیش از این در مورد اثر عدم تمکین بر نفقه مطالبی را بیان نموده ایم. در اینجا به ذکر این نکته بسنده می نمائیم که جز در فرضی که زن مستحق نفقه نیست، نپرداختن نفقه توسط زوجه، می تواند سبب تحصیل حکم طلاق زن علیه او گردد.

در واقع پس از طرح دعوی مطالبه نفقه علیه زوج و محکومیت وی و صدور اجرائیه و در نهایت عدم اقدام مرد برای اجرای حکم، می توان دادخواست طلاق به علت ترک انفاق را مطرح نمود.

بیمه مسئولیت پزشکان و پیراپزشکان

اغلب پزشکان و پیراپزشکان برای داشتن آسودگی خاطر بیشتر بیمه مسئولیت پزشکی و بیمه مسئولیت پیراپزشکان را خریداری می کنند. این بیمه نامه برای جبران خسارات جسمانی و یا روانی که ممکن است در اثر قصور و یا غفلت پزشکان و یا پیراپزشکان به بیماران وارد شود می باشد.

مواردی مانند خطا، اشتباه، غفلت و یا قصور در انجام معالجه، تجویز نادرست، اعمال جراحی همه از پوشش های این بیمه نامه هستند. حتی اگر مداوای بیمار با رضایت خود و یا ولی قانونی وی انجام بگیرد، بیمه نامه مسئولیت پزشکان، مسئولیت پزشک را در زمان خسارت بر عهده خواهد گرفت

وصیت

تعریف: وصیت آن است که انسان سفارش کند بعد از مرگش برای او کاری انجام دهند یا بگویند بعد از مرگش چیزی از اموال او برای کسی باشد یا برای فرزندان خود قیم (سرپرست) مشخص کند.

چگونگی وصیت

۱. با گفتار: یعنی وصیت خود را بیان کند.
۲. با نوشته‌ای که مقصود وصیت خود را برساند.
۳. با اشاره که مقصود را بفهماند.

در صورت نزاع در تفسیر وصیت، باید به دادگاه و حاکم شرع (مجتهد جامع شرایط) مراجعه کنند.

اقسام وصیت

۱. **تملیکی:** وصیت کند چیزی از اموالش یا حقوق شرعی وی برای کسی باشد.

۲. **عهدی:** وصیت کند که کارهایی برایش انجام شود؛ مثل امور کفن و دفن یا بجا آوردن حج یا نماز و روزه برای او

۳. **فکیه:** وصیت به فک ملک، مانند اینکه وصیت کند برده‌ای را آزاد کنند

شرایط وصیت کننده

(الف) عاقل و بالغ باشد.

(ب) از روی اختیار وصیت کند. (مست یا مثلاً مجبور نباشد)

(ج) محجور نباشد. (سفیه یا ورشکسته نباشد)

این شرط در زمانی است که وصیت مربوط به مال باشد.

(د) قاتل عمدی خودش نباشد. ولی اگر وصیت کند و بعد از آن خودکشی

ناظر بر وصیت و وظایف او

- موصی می‌تواند افرادی را به عنوان ناظر بر وصیت قرار دهد.
۱. باید موصی محدوده وظایف ناظر را مشخص کند، اما اگر مشخص نکند، متعارف این است که ناظر از کارهای وصی اطلاع داشته باشد تا اگر وصی خواست برخلاف وصیت عمل کند، ناظر به او اعتراض کند.
 ۲. ناظر بر وصیت که از طرف وصی تعیین شده، اگر به عنوان وصی از طرف موصی پیش‌بینی نشده است، حق اجرای وصیت را ندارد. مگر اینکه حاکم شرع ناظر را به عنوان وصی نصب کند.

ملاک محاسبه ثلث اموال

ابتدا هزینه تجهیز میت و دیون میت؛ مثل مهریه زن، از اموال کسر می‌شود و به طلبکاران پرداخت می‌شود. سپس آنچه باقی می‌ماند، ثلث آن محاسبه می‌شود.

وصایای متضاد

وصایایی که بعد از وصایای دیگر وصیت شده، وصایای قبلی را باطل می‌کند؛ مثلاً یکی در تاریخ ۱۳۶۰ وصیت شده باشد و یکی در تاریخ ۱۳۷۲ و این دو وصیت با هم قابل جمع نباشند.

روش اثبات وصیت

۱. وصیت در مورد سرپرستی کردن شیء یا فرزندان صغیر باشد دو مرد عادل شهادت دهند.

۲. وصیت در مورد مال باشد

یکی از موارد زیر برای اثبات وصیت کافی است:

(الف) شهادت دو مرد عادل

(ب) شهادت یک مرد عادل و قسم خوردن

(ج) شهادت یک مرد عادل با دو زن عادل

(د) با اقرار همه ورثه

خدمات وزارت بهداشت به اتباع بیگانه

در درون شبکه بهداشتی و درمانی کشور، یک شبکه خاص اتباع وجود دارد. نظام سلامت کشور تفاوتی بین اتباع خارجی و ایرانی در امر خدمات قائل نیست و موظف است همان خدمات را به اتباع ارائه دهد. اگر یک بیمار مبتلا به سل و سل مقاوم به درمان از اتباع افغانستان وارد ایران شود، بر اساس پروتکل درمانی سل، ما تا مرز ۲۵۰ میلیون تومان به طور رایگان برای آن هزینه می‌کنیم. اگر بخواهیم شهروندان ایرانی سالم بمانند باید از این اتباع مراقبت کنیم که تحت تاثیر بیماری قرار نگیرند

راهکارها

- * ارائه خدمات ارزش طریق کارت الکترونیک
- * ایجاد بسته های حمایتی
- * رعایت شان مددجویان